que fm rationē tēdūt in cognitum ⁊ volitū: qđ potest esse aliud a deo: q̄ deus nō solū cognoscit ⁊ vult: sed etiā alia a se. Et ob hoc esse nō cōpetit deo sub illa cōnotatione sub qua competit ei intelligere ⁊ velle. Non enim est verum dicere q̄ deus sit aliud a se sicut intelligit ⁊ vult alia a se: ⁊ eodem modo q: oīs actus req̄rit in obiecto in quo tēdit terminatam rōnem: ideo non importans actum diuinum vt tendentem in obiectum: non verificatur nisi in illo obiecto inueniatur ratio correspondens illi actui: vt importatur per tale nomē. Et quia perfectio diuina vt importatur per tale nomen: quod est velle: requirit in obiecto volito rationem boni quam non requirit necessario eadem perfectio: vt importatur per hoc nomen qđ est intelligere: non quidē propter aliquam differentiam que sit inter ista ex parte rei: sed q: vnum quodq; predictorū nominum importat perfectionē diuinā: fm q̄ continet precise illum qui in creaturis importatur per idem nomen. Idcirco verificamus hanc. Deus agnoscit mala fieri: ⁊ non hanc. Deus vult mala fieri. q̄uis intelligere dei ⁊ suum velle ~~modo~~ differāt ex natura rei vt dictum est: sed solum fm rationem: quo supposito procedit sequens questio.

¶ Utrum intellectus possit concipere distinctionem attributorū sine aliqua comparatione. ¶ Questio. iij.

Q Que. iij. Argui. j.

AD scōm sic proceditur. Et arguitur q̄ intellectus possit concipere distinctionem attributorum diuinorum fm rationem absq; aliqua comparatiōe ad creaturas: quia sicut ea que sunt realiter diuersa se habent ad vnitatem rationis ita ea que sunt realiter idem se habent ad diuersitatem rationis. Sed ea que sunt realiter diuersa vt sortes ⁊ plato cōcipi possunt vt vnū fm rationē speciei absq; aliqua cōparatione ad aliquid vnum fm rem: ergo ea que sunt vnum fm rē: sicut attributa diuina: possunt concipi vt diuersa fm rōnem absq; cōparatiōe ad ea que sunt diuersa fm rem: quomodo attributa differūt in creaturis. Item in relatione identitatis aliquid vnum fm rem accipitur vt plura fm rationem: quia oīs relatio requirit duo extrema: sed hec acceptio non videtur esse per comparationem ad aliqua differentia fm rem ergo non oportet dīam attributorum diuinorum fm rōnem accipi per comparationem ad aliqua differentia fm rem ⁊ p alio non negatur quin possit accipi absq; cōparatione ad creaturas: ergo ⁊c. ¶ Item deitas ⁊ paternitas differunt in diuinis fm rōnē sed hoc non est per comparationem aliquam ad creaturas ergo ⁊c. ¶ Itē circumscripta oī habitudine dei ad creaturas adhuc differrēt in deo fm rationem intelligere ⁊ intellectum: ergo ⁊ alia attributa: cōsequētia patet per simile. probatio attecedentis: quia stante hypotesi pater respicit filium ⁊ spiritum sanctū: vt obiectum intellectum ⁊ volitū: ⁊ non respicit vt intelligere ⁊ velle quibus formaliter velit vel intelligat: quia fm Aug. hec est falsa. pater est sapiens filio: ⁊ tū hec est vera sapiens sapientia essentiali: vel per suum intelligere seu pater est et sic vt videtur intelligere: ⁊ esse intellectum differunt rōne in diuinis sine habitudine ad extra: ⁊ idem iudicium videtur de aliis attributis.

Argu. ij. Arg. iij. In oppo.

¶ Contra sicut se habet ens rationis ad ens reale: ita pluralitas ad pluralitatem: sed oē ens rationis accipitur ab aliquo ente reali: ergo pluralitas rōnis hz ortum a pluralitate reali: sed illa pluralitas rationis nō pōt accipi a pluralitate reali in essentia diuina ergo ⁊c. ¶ Responsio. Circa questionē istā videnda sunt tria. primū est qđ sit attributum. Secōz est qđ sit ratio ⁊ qđ differre ratione. Tertium est inquirere de principali ꝓposito. ¶ Quantum ad primū: sciendum q̄ attributum potest sumi dupliciter: vno modo large ꝓut attributum dicit aliquid alicui tributum: sicut attribuimus calorem igni ⁊ candorem niue: ⁊ sic oīa que conueniunt deo per modū cuiusdam denoīationis dicūtur attributa: sicut esse infinitum: esse immensum: ⁊ sic de aliis.

A Distīguūtur subiecta cōnū. Primus articulus

Attributū accipit dupliter.

¶ Hec esū licet sint idem ipsum qđ essentia diuina: tamen fm rationem videtur quedā esse addita: q̄ denoīatiue dicūtur: denominatio aūt vt plurimū fit a forma accidentali. Et ideo dici possunt attributa largo modo quasi aliqua alij tributa. Alio modo dicitur attributum stricte ⁊ proprie perfectio communis deo ⁊ creature: saltem communitate eiusdem analogie quam intellectus noster considerans in creaturis ratiocinatur: q̄ nihil est in creaturis ad pfectionem pertinēs q̄n eminētius sit in deo ⁊ eā deo attribuit: sicut sunt sapiētia: bonitas ⁊ potētia: ⁊ sic de q̄busdā aliis: ⁊ sic attributū dr aliquid alij ex alio tributū. ¶ Quales aūt sint iste pfectiōes cōsiderādū est q̄ eorum que sunt in deo ⁊ in creaturis quedā respondēt sibi p oppositionē vt infinitū in deo: ⁊ finitū in creaturis. Quedā fm causalitatē vt creator: ⁊ creatura. Quedā fm analogiā ⁊ ꝓportionē: vt sapientia in deo ⁊ in creaturis. Et idē est de bonitate: ⁊ iustitia ⁊ cōsimilibus: ⁊ illa q̄ sunt prime cōditionis: ⁊ secūde nō dicūtur ꝓprie attributa: vel saltez nō faciunt difficultatē vt patebit in qōne: sed solum illa que sunt tertij modi in quibus deus ⁊ creatura conueniunt. ¶ Hec autem sunt q̄ in sua rōne impfectionē nō includunt nec ex sua rōne excludūt. Rā si in sua rōne imperfectionē includerēt: nō possent deo cōuenire. Et rursus si eā excluderent: nō cōuenirent creaturis in quibus semp est adiuncta imperfectio pfectioni. ¶ Patet ergo primū scz qđ sit attributum. ¶ Quātū ad scōm notādū est q̄ rō vnomō dr diffinitio. vñ. iiij. meth. dr q̄ diffinitio est rō quam significat nomē. Et differre rōne est differre diffinitione: ⁊ q̄ sic differūt rōne differūt etiā re: q̄ diffinitio est ratio indicās qđ est res. Secōo modo dicunt aliqua differre rōne ꝓ pter solā negociationē intellectus apprehendētis id qđ est vnū realiter sub pluribus modis vel habitudinibus: sicut eandē columnā dicimus nunc dextrā nunc sinistrā: ⁊ sic rō nō est aliud q̄ habilitas circa rē apprehensam per intellectū secōm quē res nata est iudicari diuersimode talis vel talis. Et isto mō differūt attributa diuina rōne: non primo cum ipsa sint vnū realiter. De hac autē differentia querit questio. Utrū possit poni ab aliquo intellectu inter attributa diuina non habito respectu d creaturas. Et istud est scōm qđ est principale, ꝓpositum. Circa quod notandū q̄ differt querere vtrū ista, attributa accipiantur in deo fm se absq; habitudine ad creaturas: ⁊ vtrum eorum differētia accipiatur in deo absq; habitudine tali: si quēto ꝓcederet primo mō: ⁊ attributa vocarentur illa q̄ cōueniunt deo fm oppositionem ad creaturas: vel causalitatē vt esse infinitū: esse creatorē: est dicendum sic q̄ nihil tale potest cōcipi esse in deo a quocūq; intellectu nisi in habitudine ad creaturas: qđ patet sic. Nihil potest intelligi sine eo qđ clauditur in sua rōne: siue includatur vt pars essentialis: sicut hō nō potest intelligi sine rōnali: siue includatur vt obiectum vel terminus actionis vel relationis: sicut non pōt intelligi dealbatio sine albedine: siue includatur per modū oppositionis sicut includitur habitus in ratione priuationis: vel affirmatio in ratione negatiōis: sicut cecitas nō potest intelligi nō intellecto visu: necnon homo non intellecto hoīe: sed de rōne eorū q̄ attribuūtur deo p modū causalitatis est creatura p modū termini vl obiecti vl correlatiui: vt pz in creatore vel creatura. Creatura enī est termin? vl obiectū creatiōis: ⁊ potētie crēādi: a q̄b? de? creator dr. Est enī termin? relatiōis qua de? referr vt creator. De ratione vero eorū que cōueniūt deo per oppositionē ad creaturas: est aliquid creatum sicut habitus est de rōne priuationis: affirmatio de rōne negatiōis: vt patet cū dicitur deus infinitus. Esse enim infinitum dicit priuationē vel negationē finitatis que non potest esse nisi in creaturis. Et ideo talia nō conueniunt deo nisi cum habitudine ad creaturas: ⁊ per consequens nec eorum conuenientia vel differentia. Si autē attributa vocentur perfectiones positiue cōmunes deo ⁊ creaturis que nō dicunt aliquam causalitatem dei ad creaturas (sicut esse intelligentem: vel volentem ⁊ hmōi) planum est q̄ talia conueniunt deo fm se ⁊ absq; habitudine ad quodcūq; creatum. Si autem questio intelligitur secōo modo. s. vtrum differentia talium attributorū possit concipi esse in deo absq; habitudine ad creaturas: dicunt quidam q̄ sic: quod ꝓbant multipliciter: primo sic. quod non supponitur a posteriore nō supponitur a priore: sed distinctio personarum fm rem est posterior distictione attributorum fm rationem. Cum ergo distinctio personarum diuinarum fm rem nō supponat distinctionem realem in creaturis existentē vel possibilē videtur q̄ distinctio attributorū non supponat eā: ⁊ ita nō sumitur in cōparatione ad realē distinctionē creaturarū. maior: de se pz: minor ꝓbatur. s. q̄ distinctio attributorū sit prior fm rōnem q̄ distinctio personarum q̄ est fm rem: quia distinctio voluntatis ⁊ intellectus fm rōnem est causa distinctionis emanationis emanationum diuinarū q̄ est fm relationes disparatas: quedā enī est per modū intellectus: ⁊ alia per modū voluntatis. Hec aūt est causa distinctionis psonarū que est fm relationes oppositas. Cā aūt precedit effectum: ⁊ vniuersaliter principium preintelligitur ei qđ est ex principio: ergo distinctio attributorū fm rationē prior est distinctione emanationū ⁊ personarū. Ad huius autē maiorem declarationē facit hoc q̄ debemus imaginari circa deum sicut circa totum vniuersum: vt sicut oīa ꝓcedunt ab vno ⁊ tantomagis cedunt in maiorē cōpositionē ⁊ diuersitatem q̄to plus recedunt ab ipso. Sic illud qđ primo cōsideramus in deo est maxime vnum: et quasi quoddā pelagus infinitum continens vnitissime omnes diuinas perfectiones. Et hoc est esse post quod consideramus in deo q̄ est intelligens ⁊ volens q̄ tā, differunt ratione que est minima differentia. Deinde elongando plus ab esse quod est summe vnum: inueniimus realem distinctionem aliquorum: scilicet processionum p modum nature ⁊ intellectus: ⁊ p modū voluntatis que est solū per rōnes disparatas. Ultimo autem ⁊ quasi in maxima distantia est distinctio realis personarū per rōnes nō solū disparatas sed oppositas. Ex quo patet q̄ distinctio personarum tanq̄ maxima in diuinis supponit distinctionē pcessionū. Et vtraq; distinctionē attributorū q̄ minima est eo q̄ est solū fm rationem. Cum ergo distinctio psonarū que est vltima nō sumatur per cōparationē ad creaturas: videtur q̄ nec alie que sunt prior ⁊c: hec est prima ⁊ principalis rō. ¶ Secūda rō talis est: quod est cā maioris distinctionis: est vel esse pōt minoris: sed fecundi tas essentie diuine est sufficiens causa distinctionis personarū absq; habitudine ad creaturas: ergo eadē potest esse sufficiens cā distinctionis attributorū que est minor cū sit solū fm rōnem alia autē fm rem. ¶ Tertia rō talis est: lz in deo non sit actus intelligendi cōpositū aut reflexiuū: hz vnicus simplex ⁊ rectus: tū deus vnico actu suo intelligit obiectiue q̄cqd nos intelligimus per actum componentem: ⁊ p actū reflexum. Et sic argutur sic: obiectū actus cōponētis aut reflexi includit ex necessitate, duo diuersa fm rē vel fm rationē: sed in deo est dare actum intelligendi correspondentem quo ad obiectum actui compositiuo et reflexo (dato per impossibile q̄ nulla creatura esset vel esse posset) ergo dato q̄ nulla creatura esset nec esse posset etiam deus posset intelligere plura differentia re vel ratione: sed attributa non differunt re: ergo ⁊c. maior patet. obiectum enim actus componentis includit plura ex necessitate: (compositio enim non est nisi plurium) de obiecto actus reflexi idem est: includit enim illud ad qđ terminatur actus rectus: ⁊ illud super quod fit reflexio: vt cum intelligo me intelligere lapidem: et sic patet maior. Minor similiter patet quia deus circumscripto quocunq; alio intelligeret se esse quod pertinet ad obiectum intellectus componentis: intelligeret etiam se hoc intelligere: quod pertinet ad obiectum actus reflexi: ⁊ hec fuit minor: sequitur ergo conclusio. Plures autem alie rationes possent adduci: sed he sufficiunt. ¶ Alia est opinio que mihi videtur verior: videlicet q̄ distinctio attributorum fm rationem non potest sumi nisi per comparationem ad aliquam realem diuersitatem actu existentem in creaturis vel possibilem. quod probatur primo sic. Differentia rationis nisi sit falsa ⁊ vana licet sit completiue ab intellectu: oportet tamen qđ habeat fundamentum in re: sed differentia attributorum fm rationem non potest habere sufficiens fundamentum in natura diuina absolute accepta nisi comparetur ad realem diuersitatem que in creaturis est vel esse potest: ergo differentia attributorum diuinorum fm

Q Secōo ar. rō duob? modis accipitur.

Intellectus facit differētiā rōnis.

D

E

F

An attributa dicāt habitudinē ad creaturas. Opi. j. Pria rō.

G

H Secōa rō.

I Tertia rō

K Secōa opinio cui docto. assentit. Proba. j.